



## Dohodkovni odnosi v združenem delu

Razvoj naše samoupravne družbe je dosegel že tako raven, da imamo poleg nove ustave že v razpravi Zakon o združenem delu, ki nam razmejuje posamezna področja in daje smernice za bodoče delo, še bolj uspešne cilje v poslovanju ter medsebojnih odnosih. Gospodarjenje, gledano v sedanjem času je na taki stopnji, da se mora odpreti na vzven in podpreti meje krajevnih, občinskih in republiških meja, še več, vključiti se moramo v mednarodno delitev dela. Če hočemo doseči to stopnjo, mora odpasti podjetniška miselnost.

tanka dohodka in tako združena sredstva vložena v tiste namene v gospodarstvu, ki so za nas najbolj koristni. S tem bomo omogočali bolj pravilno rast celote, od gospodarstva do družbenega standarda. Če to prilagodimo naši delovni organizaciji, organizirani v TOZD, naj bi potekalo takole: Vse TOZD in DSSS gospodarijo po pravih interne zakonodaje in s svojim delom ustvarjajo dohodek. Ta dohodek se združuje na ravni delovne organizacije in se uporablja v tiste namene, za katere je delovna organizacija kot celota najbolj zainteresirana. Prav gotovo bodo to investicije v tiste vrste proizvodnje, katero bodo za celoto najbolj donosne. Pravila za tak sistem vlaganja in delitve morajo imeti podlago v samoupravnem dogovarjanju v TOZD, med

TOZD in urejena s samoupravnimi sporazumi.

Dohodkovni odnosi v združenem delu ne dovoljujejo prelivanja sredstev, ampak zavestno vlaganje sredstev v delovno organizacijo in izven

nje. Za vse to pa se odločamo vsi delavci v združenem delu, ki moramo vedeti, kako gospodarimo in kam vlagamo svoja prigrisposodarjena sredstva.

Ivan CAPUDER

## Izvoz v I. polletju

V prvem polletju smo izvozili na vzhodno tržišče 128.650 parov v vrednosti 1.784.137.—dolarjev, na zahod pa 91.678 parov, v vrednosti 829.952.—dolarjev. Skupno 220.328 parov v vrednosti 2.614.080.—dolarjev.

Od skupnega planiranega izvoza za leto 1976 smo v I. polletju po vrednosti izvozili na vzhod 44% in na zahod 41%.

Da nismo v I. polletju po vrednosti dosegli polovice letnega plana je vzrok v tem, da smo izvažali predvsem cenejše modele kot npr. sandale v Sovjetsko zvezo ali tekaške čevlje v Združene države Amerike. V II. polletju bomo izvažali več dražjih modelov, kot so npr. škornji za SZ in smučarski čevlji za ZDA in vzhodno Evropo.

Izvozna služba

**Sprejemamo zakon o združenem delu — sprejemamo tudi dolžnosti!**

Res, da je uspeh posameznega podjetja še kako pomemben, prav zato gradimo na zavesti vseh zaposlenih v TOZD in združenem delu po eni strani, da drugi strani pa moramo združevati sredstva na nivoju organizacije združenega dela in izven nje. S skupnimi sredstvi, katera bodo usmerjena v skupna vlaganja in pospeševanje tistih smeri, katere imajo kompetitivne prednosti, bomo lahko hitreje napredovali. S tem hočemo doseči dva cilja, s samoupravljanjem bomo gradili višjo zavest posameznika v TOZD in dali neposrednemu proizvajalcu vse možnosti gospodarjenja v svoji sredini, njegov vpliv pri odločanju bo oplojen z delom in dohodkom od dela, katerega bo lahko usmerjal s pomočjo samoupravnega dogovarjanja in bo vedno bolj vedel, zakaj dela, zato to tudi pomeni osvoboditev človeka. Drugi cilj je združevanje prigrisposodarjenih sredstev v skupne, višje cilje širše družbe in tako ustvarjati boljše pogoje za razvoj tistih dejavnosti, katere imajo boljše bodočnost, in od katerih lahko sami več pričakujemo, seveda z nami pa tudi celotna družba. Lahko rečemo, da je to združevanje kapitala, oz. os-



Temeljni kamen za »PROIZVODNO SKLADIŠČNO HALO« smo položili 6. julija 1976 ob 14.05.

Zavedamo se, da moramo redno skrbeti za razvoj našega podjetja v taki meri, da bomo še naprej lahko ponosni na svoje odločitve in bomo s tem zagotovili delo nam in našim otrokom. Čeprav smo se lotili gradnje v času, ko ni najbolj ugoden za investicije, smo s tem omogočili, da se bodo razvijale tiste vrste proizvodnje, katere so nam za nadaljnji obstoj in napredek najbolj potrebne. Ta delovna zmaga, katera bo oplojena 30. aprila 1977, ob 30-letnici Alpine, je nov prispevek k napredku samoupravnega socializma, ki ga gradimo z delom in zavestjo delovnih ljudi.





# Gibanje proizvodnje obutve v I. polletju 1976

Vsaka organizirana proizvodnja, med njimi tudi naša, je odvisna od vrste dejavnikov, ki lahko tako ali drugače vplivajo na njen potek. Predvsem lahko pri tem obravnavamo delovne pogoje, motiviranost, ustreznost material in podobno. Pogled in ocena naše proizvodnje s tehniške platji nam pove, da smo izdelali 4% manj kakor smo načrtovali, vendar odgovor je tu, delali smo z manjšimi zmogljivostmi kakor smo predvidevali v planu proizvodnje. Tako sliko nam prikazuje tudi tabela, iz katere je razvidno, da smo predvsem v prvih dveh mesecih občutno padli s količino in da jo v nadaljnjih štirih mesecih nismo mogli več nadoknaditi, kljub povečanemu tempu proizvodnje. Skoraj isti rezultat se nam pojavi ob primerjavi kakovosti proizvodnje. Ugotavljamo, da je bilo v prvih treh mesecih leta 1976 več škartirane obutve, kot smo predvidevali (3,6%), da pa smo v naslednjih treh mesecih zmanjšali in je odstotek obutve razvrščene v B in C kvaliteto v mesecih 2,3 do 3%, odvisno od posameznih modelov.

V preteklem letu smo imeli tudi v tem letnem obdobju veliko težav z izdelavo zgornjih delov, ker smo imeli sami v okviru združenega dela Alpine premajhne kapacitete. V letošnjem letu po-

**Izkušnje delajo  
mojstra —  
bodo tudi nas!**

manjkanja zgornjih delov ni bilo, bile pa so večkrat težave z izdelavo zgornjih delov zaradi kratkih dobavnih rokov izvozne obutve, katera od nas zahteva skrajne napore, tako v času kot v kvaliteti.

Ker v tabelah ni zajetih količin izdelanih zgornjih delov obutve po posameznih šivalnicah, je pa glede na normalni proces proizvodnje zelo važen pokazatelj, ga navajam v naslednjem prikazu za obdobje prvega polletja 1976

Ostali podatki o gibanju proizvodnje in sicer o dosegu plana v letu 1976, o primerjavi dosega po mesecih v letu 1975 in 1976 in mesečni dosegi v letu 1976 so razvidni iz tabele. Ker smatram, da je pomembni del in velik vpliv na gibanje proizvodnje primerne stimulacija, bodisi v moralni ali finančni obliki, moram poudariti, da se prav tega v Alpini premalo poslužujemo in s tem zanemarjamo samoiniciativo in prizadevnost delavcev. Iz tega izhaja, da moramo vsi tisti, ki proizvajamo, organiziramo in vodimo izdelati čim več, predvsem pa čim bolj **kvalitetno** in pripraviti tak sistem nagrajevanja, ki bo spodbujal količino, zlasti pa kvaliteto opravljeno delo.

Jože Bogataj

GRAFIČNI PRIKAZ DOSEGANJA PROIZVODNEGA PLANA OBUTVE V PRVEM POLLETJU 1976

%	1o	2o	3o	4o	5o	6o	7o	8o	9o	10o	11o	12o	13o	PLAN	IZDELANO
JANUAR														91980	75850
FEBRUAR														91980	93195
MAREC														100740	100165
APRIL														96360	92150
MAJ														91980	90525
JUNIJ														100740	96215
%	1o	2o	3o	4o	5o	6o	7o	8o	9o	10o	11o	12o	13o	573,780	548,100

SKUPNI PRIKAZ PROIZVODNEGA PLANA OBUTVE V PRVEM POLLETJU 1976, GLEDE NA LETNI PLAN

%	1o	2o	3o	4o	5o	6o	7o	8o	9o	10o	11o	12o	13o	RAZLIKA V PARIH	RAZLIKA V %	SKUPAJ	SKUPAJ
														-25680	-4 %	96 %	548100
																100 %	573780

GIBANJE OPERATIVNEGA PLANA PROIZVODNJE OBUTVE V PRVEM POLLETJU V PRIMERJAVI MED LETOM 1975, 1976

%	1o	2o	3o	4o	5o	6o	7o	8o	9o	10o	11o	12o	13o	PLAN	IZDELANO	ZA
JANUAR														82530	100151	1975
FEBRUAR														76170	75850	1976
MAREC														95130	105172	1975
MAREC														79570	88625	1976
APRIL														102080	109845	1975
APRIL														94620	100165	1976
MAJ														108790	98165	1975
MAJ														92570	92150	1976
JUNIJ														86600	89605	1975
JUNIJ														96600	90525	1976
%	1o	2o	3o	4o	5o	6o	7o	8o	9o	10o	11o	12o	13o	574330	602210	1975
%	1o	2o	3o	4o	5o	6o	7o	8o	9o	10o	11o	12o	13o	534520	543530	1976

LEGENDA: -doseg v letu 1975  
 -doseg v letu 1976

Količinski prikaz izdelanih zgornjih delov obutve v I. polletju 1976

Sivalnica lahka 520 je izdelala	149.600 parov zg. delov	Kooperanti:	
Sivalnica težka 520 je izdelala	82.135 parov zg. delov	Poliks Žiri je izdelal	58.710 parov zg. delov
Sivalnica Gorenja vas 523 je izdelala	164.270 parov zg. delov	Viko Varaždin je izdelal	63.760 parov zg. delov
Sivalnica Col 524 je izdelala	83.870 parov zg. delov	Skupaj je izdelano:	602.345 parov zg. delov



# Kako bomo reševali napovedano veliko pomanjkanje usnja

Ob osebnih razgovorih z domačimi in inozemskimi proizvajalci usnja ter iz svetovnega tiska dobivamo podatke, da bo v naslednjem obdobju veliko pomanjkanje usnja vseh vrst in to predvsem iz naslednjih vzrokov:

— Prebujanje dežel v razvoju povzročajo vse večjo porabo čevljev na lastnih tržiščih in zaradi tega tudi vse večja poraba vseh vrst usnja. Hkrati se te države za vedajo, da je ekonomičneje izvažati končne izdelke, kot surovine. Zaradi tega so nekatere dežele v zadnjih letih zgradile v lastni deželi velike tovarne obutve in velike tovarne za izdelavo usnja. Naj navedemo nekaj primerov:

— Afriške dežele, ki so bile do sedaj velik izvoznik lažjih govejih kož, so že v veliki meri zaprle izvoz surovih kož, da bi jih lahko uporabile za lastno predelavo.

— Kitajska, ki je bila do sedaj velik izvoznik svinjskih kož, prav tako zapira izvoz surovih kož.

— Indija je bila velik izvoznik ovčjih in kozjih kož (surovih in polizdelanih). V zadnjih letih je sama izgradila lastne tovarne za dokončno predelavo surovih kož. Po informacijah, ki smo jih prejeli, je ševro v črni barvi dokaj kvaliteten, medtem ko ševro v barvah ne ustreza evropskim potrebam. Cibalijska v Vinkovcih, ki je v zadnjih letih naš glavni dobavitelj vseh vrst ševroja, je do sedaj uvažala polizdelke iz Indije. Cibalijska je sama zgradila v Indiji svojo tovarno za strojenje surovih kozjih kož. Doma je opravljala samo faze za dokončno izdelavo. Najnovejši predpis indijske vlade, ki prepoveduje izvoz tudi polizdelkov, je povzročil Cibalijski veliko skrbi, ker niti polizdelkov ne bo mogla več uvažati iz Indije.

— Brazilija je s 1. 7. 1976 popolnoma zaprla ves izvoz surovih kož iz vseh vrst usnja, ker je prav tako kot druge dežele v razvoju v zadnjih letih sama zgradila veliko usnjarn in veliko velikih tovarnih čevljev. Izvažala bo samo še čevlje.

— ZDA so prav tako močno omejile izvoz surovih kož, ker se je njihov minister za gospodarstvo obvezal, da bo do leta 1980 povečal število govejih glav na 180 milijonov. Tudi ZDA gradi doma ogromne tovarne usnja, ker želi surove kože sama predelovati.

Jugoslovanske tovarne usnja pokrivajo svoje potrebe z domačega tržišča komaj dobro polovico. Drugo polovico potreb morajo pokrивati iz uvoza. Na podlagi vsega povedanega so za naše usnjarne zelo slabi zgledi, da bi mogli iz uvoza nabaviti vse potrebne količine, vsaj v dobri kvaliteti zanesljivo ne. Kakor nam je znano, je sedaj tudi v

Sovjetski zvezi močno pomanjkanje surovih kož. Pričakuje se, da se bo le-ta v kratkem pojavila na svetovnem tržišču in pokupila še te zaloge, ki so kjerkoli na voljo. Dobri poznavalci razmer napovedujejo v najkrajšem času močno pomanjkanje in

povišanje cen gornjemu in spodnjemu usnju.

Zahodne dežele bodo imele v mesecu avgustu letne dopuste, kar bo še povečalo motnje pri preskrbi osnovnih materialov za čevljarsko industrijo.

Lojze KOPAC

## Milano 1976 — kdo bo prvi

Plastika prodira v čevljarsvo, gradbeništvo, v avtomobilsko industrijo in v belo tehniko itd. Zato so zgrajeni ogromni stroji, ki avtomatično delajo več faz kot npr. pri izdelovanju vreč za umetna gnojila. So pa tudi manjši stroji za izdelovanje igračk. Stroji so zgrajeni tako, da ni treba veliko človeških rok.

Za čevljarsko industrijo ni bilo veliko razstavljalcev, ker poliuretani na zahodu močno upada, medtem, ko pa je na vzhodu v močnem porastu.

PLASTEK (Vareze) je demonstriral vliivanje na avtomatičnem krogotoku, drugi stroj je za pojačanje notranj-kov s plastiko. Tretji stroj, ki ga delajo, pa bo izdeloval napetnike s kovinskim žebličkom, poleg tega pa vložijo v stroj usnjeno prevleko in peta je oblečena, ko pride iz stroja. Ta stroj bo v prodaji jeseni.

Plastika je najbolj zanimiva za avtomobilsko industrijo zaradi velikih serij, zlasti delajo zadnje sedeže iz penice ali expandirane gume. FIAT pa je na primer razstavil nov tip avtomobila, ki ima plastično karoserijo. Karoserija se po delih lahko razstavi in nadomesti z novim delom v slučaju karambola.

Vendar bodo morali najti skupni jezik z drugimi proizvajalci avtomobilске industrije.

Ivi Poljanšek

## Prodaja kar uspešno

Meseci prodaje spomladan sko-poletne kolekcije se že iztekajo, prav v tem času pa smo tudi začeli z aktivnimi pripravami za spomladansko-poletno sezono leta 1977, torej kar 8 do 10 mesecev pred začetkom prodaje.

Pa pogledjmo, kako smo prodajali v prvih šestih mesecih.

V prodajni mreži opažamo velika nihanja prodaje v posameznih mesecih, na katera so največ vplivale vremenske razmere, vendar so rezultati prodaje šestih mesecev dokaj zadovoljivi. Količinsko smo prodali 2% manj kot lani,

vrednostno pa 17%, hkrati pa smo poslovali s količinsko približno istimi zalogami, vrednostno pa kar za 28% višjimi zalogami.

Po vrednosti smo izvozili kar za 15% več kot lani, količinsko pa za 2%. Tudi prodaja na debelo se je v prvih šestih mesecih povečala za 5%, enako se je povečala tudi prodaja izdelkov plastike, saj smo letos prodali vrednostno kar 80% več kot lani, količinsko pa 75% več.

Z rezultati prodaje v prvem polletju smo še kar zadovoljni, vendar nas ti rezultati ne smejo uspavati.

Anica Govekar



Tudi vzdrževalci prispevajo k uspehu

## Problemi vzdrževanja

O problemih vzdrževanja se običajno govori le takrat, ko se pojavijo težave. Tako ob priliki zastojev pri strojih, za katere menim, da niso prepogosti, kakor tudi v primerih, ko se pokvari del opreme, pa v zgradbi in na zgradbi, skratka, povsod.

Zadnje vroče dni smo vsi občutili pomanjkljivosti preračevanja. Ugotavljali smo, kaj bi bilo mogoče napraviti, da bi to izboljšali. Dani so bili nekateri predlogi, vendar pa se moramo zavedati, da z določenimi nestrokovnimi ukrepi povzročamo samo stroške, drugih rezultatov pa ni pričakovati. Ob pomanjkanju delovne sile pa se obremenjujemo še z dodatnim delom, kar pa se odraža pri drugih delih. Zato bo v bodoče potrebno pred odločitvami kot so bile za izgradnjo preračevanja v hali, več pozornosti posvetiti strokovnim rešitvam. Posebno pa izbira projektantov odnosno projekta.

Drug problem je odlaganje odpadkov. Večkrat je bilo že govora o tem, vendar tudi sedaj ugotavljamo, da nekatere službe ne morejo sprejeti za svojo dolžnost, da bi za seboj pospravili embalažo. Tako jo največkrat odvržejo, ne glede na to, kam in kdo jo bo moral za njimi pospravljati. Predlagam, da bi temu problemu posvetili določen čas in skušali opravljati svoje delo, ne da bi s tem povzročali drugim dodatno delo.

Posebno vprašanje v tem času pa je pomanjkanje delovne sile. Kot običajno, smo pred največjim delom za ta čas. Kolektivni dopust smo

navadno porabili za temeljita popravila strojev, opreme in čiščenje zgradb v vseh obratih. Zal pa tega nismo bili sposobni izvršiti v celoti tudi letos. V obratih Gorenja vas in Col je bilo to izvršeno, ker imajo še nekaj zaposlenih, ki želijo koristiti del dopusta kasneje, odnosno so ga že izkoristili.

Najhuje v tem pogledu pa je v obratu Ziri, ker ni dovolj ljudi, ki bi imeli več dopusta oz. bi bili zainteresirani za koriščenje dopusta v kasnejšem času. Vzroki za to so verjetno znani, večji del obrata v Zireh je delal tudi prvi teden kolektivnega dopusta. Nekateri oddelki, predvsem plastika, celo ves čas. V to pa so zajeti tudi nekateri delavci, ki so razporejeni v ta oddelek le začasno in sicer iz vzdrževalnih obratov.

Tako je veliko dela pri čiščenju ostalo na ljudeh, ki se tudi preko leta ukvarjajo s tem delom. V bodoče bomo morali drugače pristopiti k reševanju vprašanja čiščenja, ker verjetno tudi v naslednjih letih ne bo na razpolago ljudi za taka dela, kot smo bili vajeni.

Ob tej priliki pa bi predlagal, da v bodoče vsakdo, kj je do sedaj odmetaval odpadke, embalažo in druge predmete, razmišlja o tem, da s svojim neodgovornim početjem povzroča dodatno delo drugim.

Anton ZIBERT

# Sistematizacija delovnih mest napreduje

Vsi ste verjetno že seznanjeni s tem, da se je ponovno začela izdelovati sistematizacija delovnih mest. Sistematizacijo lahko opredelimo kot sistematičen pregled celotnega delovnega procesa v delovni organizaciji.

Smotri (cilji) sistematizacije so:

a) **organizacijski**: s sistematizacijo se določijo področje dela za vsako delovno mesto in posmotri organiziranost.

**Kadrovanje, izobraževanje, varstvo pri delu**: s sistematizacijo dobimo osnovo za:

- kadrovanje: premeščanje delavcev, izbira kadrov,
- izdelavo sistema izobraževanja in usposabljanja,
- izdelavo sistema napredovanja,
- varstvo pri delu,

c) **analitična ocena**: ko bomo imeli narejene natančne opise delovnih mest, bomo lahko tudi določili zahtevnost dela na posameznih delovnih mestih.

Nikakor ne smemo misliti, da je smoter sistematizacije samo izdelava analitične ocene. Z namenom, da bi bila sistematizacija in analitična ocena čim bolj objektivno izdelana, smo formirali skupino za sistematizacijo in analitično oceno. S svojimi nasveti pa nam bosta pomagala tudi dva sodelavca iz Zavoda za organizacijo poslovanja. Verjetno vas zanima, kaj smo v tem času že naredili.

Skupina za sistematizacijo in analitično oceno je imela dosedaj že tri seje, na katerih smo določili, kaj bomo delali, določili smotre (cilje) sistematizacije, določili obliko obrazca za izdelavo opisov delovnih mest in pripravili predloge, kako bi združili posamezne operacije v proizvodnih oddelkih v širša delovna mesta. Začeli smo torej že. Da pa bi lahko uspešno zaključili naloge, ki smo jih sprejeli, bo pa potrebno sodelovanje vseh delavcev v »Alpinis«. **Olga PINTAR**

## Ali je spodbude dovolj?

Po dolgem času se je spet začel izdelovati medoddelčni obračun — obračun uspeha po posameznih delovnih enotah. Pri tem obračunu se v proizvodnih oddelkih upošteva več faktorjev:

- variabilni stroški
- stroški obratne režije
- stroški za srednje meje defektov
- doseg plana

V primeru, da je oddelek naredil manj stroškov (variabilnih, obratne režije), kot je določeno v predračunu, manj škarta in presegel mesečni plan, je obračun oddelka pozitiven. Če pa oddelek ni dosegel plana, imel več škarta in stroškov, kot je določeno v predračunu, je obračun oddelka negativen. V skupnih službah pa se upoštevajo samo planirani stroški oz. večji ali manjši stroški od planiranih.

Torej lahko mi vsi vplivamo na to, da je obračun oddelka ali službe pozitiven in sicer s tem, da zmanjšamo naše stroške, da dosežemo plan in da naredimo manj škarta. Vse to se bo poznalo pri osebnih dohodkih, ki se lahko s tem obračunom povečajo za največ 5%. Iz določil členov samoupravnega sporazuma o delitvi sredstev za OD je razvidno, da je največja možna stimulacija 10%. Vendar ta določila prej niso bila preverjena, zato je Skupni delavski svet sprejel sklep, da se v letošnjem letu izplača največ 5% stimulacije na mesec. V letošnjem letu se bo stimulacija izplačala vsake tri mesece skupaj.

Naša prizadevanja — manjši škart, manjši stroški in doseg oz. preseg plana, bodo torej vsaj delno poplačana. **Olga PINTAR**

## Zakon o zavarovanju plačil

S 1. aprilom je stopil v veljavo zakon o zavarovanju plačil med porabniki družbenih sredstev. Ta določa, da morajo temeljne in druge organizacije zdrženega dela plačati obveznosti v 15 dneh po nastanku dolžniško upniškega razmerja, ali pa zavarovati obveznost z instrumenti zavarovanja plačil. Plačila med uporabniki družbenih sredstev se zavarujejo s čekom, menico, garancijo in nepreklicnim dokumentarnim akreditivom. Pri nas smo se odločili, da bomo obveznosti

plačevali v roku 15 dni z virmanom. V kolikor pa v 15 dneh ne bomo poravnali obveznosti z virmanom, pa bomo izstavljali avallrane (z jamstvom) menice in čeke. Za enkrat smo uspeli poravnati vse obveznosti v predpisanem roku, bodisi z virmanom, ali pa z indosiranjem (prenosom) menic. Priznati moramo, da podjetje (naši dolžniki) solidneje plačujejo, kar je tudi namen tega zakona, vendar še vedno obstajajo izjeme, ki se tega zakona ne držijo.

**Vida TRATNIK**



Zakon o združenem delu, ki je v razpravi, bo moral postati svetilnik naših samoupravnih dohodkovnih odnosov na slehernem delovnem mestu



## Kako vpisujemo posojilo?

V zadnji številki našega glasila smo bili seznanjeni s poročilom občinskega štaba za vpis posojila za ceste.

Danes pa pogledimo, kako je vpis potekal v naši organizaciji združenega dela. Z vpisom posojila smo pričeli pri izplačilu osebnih dohodkov za mesec maj, dne 15. 6. 1976.

Rok za vpis posojila je 31. oktober 1976, zato pozivamo vse tiste delavce, ki do danes še niso vpisali posojila, da to store do navedenega roka. Izjavo za vpis posojila zahtevajte pri svojem vodju oddelka ali na obračunu osebnih dohodkov.

Do danes smo posojila vpisovali po obračunskih enotah takole:

**Marica NAGLIČ**

### ZADNJA VEST

Posamezniki smo do 15. 7. vpisali 94,50 od celotne predvidene vsote od bruto osebnih dohodkov (1%) pa smo vpisali 100%.

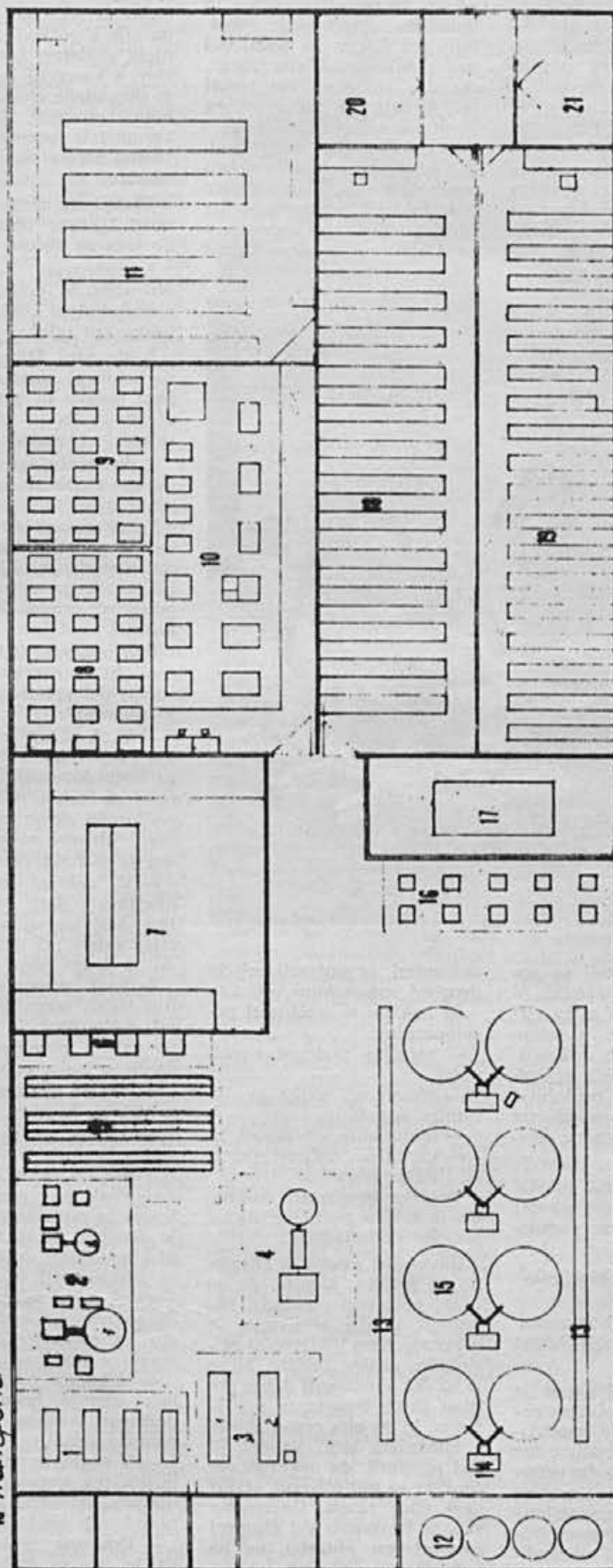
	zaposleni vpisanih	% vpisanih	Din	
Kadrovska služba	34	32	94 %	55.800,00
Računski center	8	7	88 %	13.200,00
Finančna služba	34	33	97 %	52.600,00
Računovodstvo IPM	8	7	88 %	11.100,00
Izvoz 503	2	2	100 %	3.900,00
Prodajna služba	25	22	88 %	40.400,00
	111	103	93 %	177.000,00
Nabavna služba	17	15	88%	30.700,00
Avtopromet	14	9	64 %	16.350,00
Plansko analitska služba	31	25	87 %	44.500,00
Modelirnica SO	13	12	92 %	23.600,00
Modelirnica LO	27	27	100 %	51.150,00
Oprema 600	25	23	92 %	31.500,00
Izdelava opreme — adaptacije	6			
Vzdrževalni obrati	52	43	74 %	71.800,00
Orodjarna — izdelava form	27	27	100 %	45.500,00
Proizvodnja plastičnih izd.	84	79	94 %	120.000,00
Šivalnica LO 520	233	225	97 %	280.300,00
Prikrojvalnica 521	84	82	98 %	122.900,00
Sekalnica 522	66	63	95 %	100.900,00
Šival. in prikroj. Gorenja vas	182	162	89 %	209.500,00
Šivalnica Col	81	81	100 %	104.100,00
Montaža športne obutve 525	79	78	99 %	112.600,00
Montaža lahke obutve 527	178	144	81 %	202.580,00
Kuhinja 290	13	12	92 %	17.100,00
	1212	1107	91 %	1.585.080,00
<b>Skupaj</b>	<b>1323</b>	<b>1210</b>	<b>91,45 %</b>	<b>1.762.080,00</b>



# Kakšna bo razporeditev prostorov v novi proizvodno skladiščni hali

- 14 Stroj za ulivanje PU
- 15 Vrtiljak
- 16 Obrez podplatov
- 17 Kabina za barvanje
- 18 Sklebišče spodnjega usnja
- 19 Sklebišče fornitur
- 20 Prezem spodnjega usnja
- 21 Prezem fornitur

- 1 Stroj za ulivanje peta - PLASTAK
- 2 Stroj za nalivanje podplav - stroj za ulivanje podplav - DESMA
- 3 GDF 1 stroj za ulivanje šal - GDF 2 stroj za ulivanje manšet
- 4 Stroj za ulivanje PU - FERARI
- 5 Kontrola
- 6 Čišilni stroji
- 7 Sklebišče granolata
- 8 Ortopedna kornalnih form - rečna
- 9 Arabična obojarna
- 10 Strojna obdelava
- 11 Sklebišče PU
- 12 Cisterne
- 13 Transporter



*Nova hala  
M<sup>2</sup> 1.100*

## Tudi v prodajni mreži vpisujejo posojila za ceste

Tudi zaposleni v naših slovenskih prodajalnah so dolžni vpisati posojila za ceste, zato smo akcijo za vpis posojila sprožili že v začetku junija. Vpis posojila pa se je začel 15. junija in je bil praktično zaključen do 20. junija, ko so razen nekaj izjem posojila vpisali skoraj vsi zaposleni v prodajalnah. Tako je 68 zaposlenih vpisalo 157.000 din posojila, medtem ko so v treh prodajalnah morali vpisati posojila pri pristojni krajevni skupnosti.

Upamo, da se bodo tisti, ki posojila še niso vpisali, še odločili in nam poslali svoje izjave, saj bomo le tako uspeli izboljšati preobremenjenost slovenske ceste.

Anica GOVEKAR

## INDOK center v Alpini

Iniciativni odbor je sprejel koncept vsebine dela INDOK centra v obliki kot je bila predlagana. Vsebina je torej: zbiranje informacij na delegatski bazi, obdelava in distribucija. V zvezi s tem zadoljuje strokovne delavce v tovarni, da na tem področju delajo v skladu s planom, ki je bil sestavljen na prvi seji. Vso pomoč dajejo tudi DPO in samoupravni organi.

Odbor predlaga DS, da v skladu s tem odobri formiranje INDOK centra kot samostojnega oddelka v bodoči splošno-organizacijski službi. S tem je treba seznaniti skupino za izdelavo sistemizacije in bodočega vodjo splošno-organizacijskega sektorja.

V zvezi z organiziranostjo INDOK centra predlagamo tudi dopolnilo Sporazuma o združenju TOZD v DO in statuta DO.

Na isti seji je iniciativni odbor sprejel predlagano organiziranost INDOK centra po delovnih mestih (vodja, dokumentalist - informator, tajnik organov upravljanja, administrator), torej štiri delovna mesta.

Podrobno razdelitev opravil po delovnih mestih pa naj bi opravili pri izdelavi sistemizacije po reorganizaciji služb septembra 1976.

Prisotni so bili mnenja, da je sodelovanje članov iniciativnega odbora in ostalih potrebno tudi med sestanki iniciativnega odbora, gradi va, ki ga pripravljamo v Alpini pa je zanimivo tudi za druge delovne organizacije naše občine, zato naj bi sodelovali po možnosti tudi ostali.



# razgovor za urednikovo mizo — razgovor za ure

**TEMA RAZGOVORA: SPLOŠNI LJUDSKI ODPOR IN DRUŽBENA SAMOZASČITA — NALOGI SLEHERNEGA OBCANA so sodelovali:**

**Franc Jereb**, predsednik odbora za SLO pri KS Ziri, **Nikola Dopudja**, načelnik oddelka za narodno obrambo SO, **Stane Pečar**, načelnik oddelka za notranje zadeve SO, **Ludvik Jesenovec**, referent za obrambne zadeve Alpine, **Zivadina Disić**, vratar in **Julij Strlič**, sekretar sveta ZK KS Ziri. Razgovor sta vodila **Vladimir Pivk** in **Nejko Podobnik**. Zapiske je pripravila **Silva Pišek**.

## 1. vprašanje

Ustava nas zadoljuje, da se organiziramo tako, da smo vsak trenutek pripravljeni na obrambo domovine in naše samoupravne družbe. Kljub temu pa bi bilo prav, da ljudem pojasnimo, kaj je njihova dolžnost v zvezi s tem in kaj ljudem svetujete, da bi v okviru delovne organizacije, krajevne skupnosti in v družini, napravili?

ramo nenehno izpolnjevati sistem naše splošne ljudske obrambe na osnovi trajnih izkušenj naše NOB in tudi zato, da bi nadalje okrepili in razširili samoupravne pravice naših delovnih ljudi. Nemogoče si je namreč zamisliti uresničevanje samoupravnih pravic našega delovnega človeka v gospodarskem, političnem in kulturnem življenju sploh, ne da bi take pra-

prilav v zaprte strukture in zlasti ne podcenjevanja iniciative ljudi, pa tudi ne mehaničnega prenašanja izkušenj iz NOB,

— priprave na splošni ljudski odpor zahtevajo široko informiranost, delovanje vseh družbenopolitičnih organizacij in društev ter vseh družbenih dejavnikov, predvsem pa množično vključevanje in temeljito seznanjanje občanov, pri čemer do sedaj pri nas ni bilo dovolj storjenega. Seveda moramo upoštevati načelo tajnosti kadar gre za določene naloge.

— priprave na splošni ljudski odpor morajo biti dobro organizirane, funkcionalne ter morajo dobiti ustrezne oblike sodelovanja in vsklajevanja v sami krajevni skupnosti, med

cij ter državnih organov, v katere so razporejeni (trajna delovna obveznost),

2. z občasnimi opraviljem določenih, za obrambo dežele pomembnih del.

**Materialna obveznost.** Materialne dajatve so obveznost občanov tako v miru kot v vojni. Občani, lastniki sredstev imajo pravico do odškodnine za stvarno škodo, ki je nastala s poškodbo ali uničenjem sredstev. Lastnik, sredstev, s katerimi izpopolnjujejo oborožene enote so z zakonom obvezne, da prijavijo vse nastale spremembe občinskemu organu za ljudsko obrambo.

**Ukrepi za zavarovanje tajnosti ljudske obrambe.** Glede tega so občani dolžni:

1. zavarovati kot tajnost obvestila in podatke, ki so pomembni za LO in ki so določeni kot tajni,

2. obvestiti Milico ali organe krajevne skupnosti o vsakem pojavu in aktivnosti, ki utegnejo škoditi ljudski obrambi in varnosti dežele,

3. da izvršujejo predpisane ukrepe za zavarovanje tajnosti.

Ta obveznost občanov zadeva vse podatke, listine, materialna sredstva, objekte, ukrepe ter druga dejstva, ki jih pristojni organi izrečejo za tajne.

Rad bi opozoril še na nekatere obveznosti, ki so tudi sestavnih del splošnega ljudskega odpora:

— Vsak občan naj bi bil nekeje razporejen v SLO, iz tega sledi dolžnost, da skrbi o tem, da nima slučajno dva razporeda, če se to zgodi naj takoj obvesti organ, kateri mu je odredil razpored.

— V delovni organizaciji moramo vedeti, kdo je dolžan priti na oglas mobilizacije, kateri od delavcev gre do na druge razporede.

— Vsak posameznik mora biti točno seznanjen s svojimi dolžnostmi, ki ga čakajo ob oglasu mobilizacije. Seveda je to tajna za vse druge.

— Nosilci družinskih pravic so dolžni, da preskrbijo in seznanijo vse svoje družinske člane, kako se morajo ravnati v slučaju vojne nevarnosti.

— Vsak naj preveri svoje lastne in podatke članov svoje družine, če so verodostojni v matičnem uradu v delovni organizaciji in osebni izkaznici. Kajti ugotovljeno je, da so nekateri občani že vrsto let odjavljeni, živijo pa stalno v kraju.

— Nekateri stanovarjske hiše nimajo hišne številke, dolžnost vsakega je, da to čimprej uredi.

— V vojni je zaloga hrane posebnega pomena. Ali ste že ustvarili mesečno zalogo prehranbenih artiklov?

— Dolžnost vsakega občana je, da se osebno zaščiti proti kemijskim vplivom. Ali že ima vsak vaš član družine zaščitni komplet?

— Ali ste že kaj razmišljali, kam se boste zatekli vi ali

vaši člani v slučaju vojne? Kateri del stanovanja ali v neposredni bližini je najprimernejši za zaklonišče?

— Dolžnost vsakega je, da poskrbi za zatemnitev v slučaju vojne nevarnosti. Ali ste že pripravili sredstva, s katerimi boste zatemnili svoja stanovanja?

## 2. vprašanje

**V delovni organizaciji se poklicno ukvarjate s problemom narodne obrambe in civilne zaščite.**

**Ali smo ustvarili primerno klimo, da bi do vsakega delavca prodrla zavest o potrebnosti organiziranja narodne obrambe in civilne zaščite? V čem vidite probleme?**

### Ludvik Jesenovec:

V podjetju sem od leta 1970. Že pred tem so drugi delali na tem področju. Tudi druge večje delovne organizacije imajo referenta za obrambo. Ko sem prišel v delovno organizacijo, sem naleteel na vrsto nerešenih vprašanj. Ta vprašanja so se postopoma reševala. Ustvarili smo stanje, ko lahko rečem, da je delovna organizacija pripravljena prevzeti svoje naloge v času vojne. Naredili smo vojni načrt, civilni načrt in nekatere druge odredbe, odločbe in navodila. Lahko rečem, da smo organizirali to v precejšnji meri, ni pa to še sto procentno. Je še precej stvari, ki jih bo potrebno reševati skupaj s krajevno skupnostjo in z ostalimi organizacijami v Zireh. Sodelovanje je nujno potrebno kajti brez sodelovanja ne bomo prišli daleč. Reke! bi, da je klima že ustvarjena, ni pa še prodrla tako daleč, da bi prišla do vsakega člana kolektiva. V kolektivu je precej mladih ljudi in mladi to koncepcijo počasi sprejemajo. Dosti lažje je delati s starejšimi ljudmi.

## 3. vprašanje

**Kako vi gledate na organizacijo narodne obrambe in civilne zaščite v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah, da bi dosledno uresničevali ustavna načela?**

### Nikola Dopudja:

To je obsežno vprašanje. Temeljna načela ustave SFRJ so postavila konkretne naloge o ljudski obrambi. Vemo, da so pred časom na tem področju delali profesionalni delavci, ki so bili vezani, da delajo vojne priprave v občini, republikah, večji delovni organizaciji. Te priprave niso bile vedno dobre. Ustava je dala tako široke možnosti, kako mora biti ljudska obramba pripravljena v vsaki delovni organizaciji, interesni skupnosti...

**238. člen ustave določa, da nihče nima pravice priznati ali podpisati kapitulacije.**



### Franc Jereb:

Res je, da Ustave, zakon o LO ter statuti (občine, KS in DO) dajo vso pravico in dolžnost da vsi delovni ljudje in občani aktivno sodelujemo v pripravah na SLO, da se sleherni od nas usposablja na obrambo in zaščito domovine, da varujemo in branimo neodvisnost, suverenost, teritorialno neokrnjenost in z Ustavo določeno družbeno ureditev SFRJ. Zato bi na postavljeno vprašanje lahko v kratkem odgovoril,

— da se sleherni delovni človek, oziroma občan seznanji z svojimi pravicami in dolžnostmi, ki so zapisane v zgoraj citiranih dokumentih in

— da zapisane pravice zahtevamo, dolžnosti pa z polno zavestjo izpolnjujemo, tam kjer živimo, delamo in ustvarjamo.

Da bi si lahko resnično koristili ustavne pravice in ustvarili pogoje, da bi mogli izpolniti vse dolžnosti, ki nam nalagajo ustave in ostali zakonski predpisi v zvezi s splošnim ljudskim odporom mo-

vice uresničevali tudi na področju ljudske obrambe. V središču pozornosti mora biti naš delovni človek in samoupravna pravica in dolžnost da aktivno sodeluje v organiziranju obrambe, pridobitvi naše socialistične revolucije in razvoju samoupravne socialistične družbe.

Da bi priprave na splošni ljudski odpor izvedli po tej koncepciji se moramo zavedati predvsem:

— opreti se moramo predvsem na lastne sile,

— kolikor bolj bomo pripravljene, toliko bolj bomo varni,

— splošni ljudski odpor je edina učinkovita oblika obrambe naše svobode, neodvisnosti in družbene ureditve ter izhaja iz razvijanja in utrjevanja samoupravne osnove naše družbe ter spremenjenih družbene vloge delovnega človeka in občana na obrambnem področju,

— priprave na splošni ljudski odpor ne trpe nezaupanja v ljudi, odtujevanja obrambnih priprav omejevanja

delovnimi organizacijami in drugimi ustanovami v kraju.

In kakšne so dolžnosti posameznikov:

— vojaške in druge obveznosti,

— obveznost pouka za obrambo in zaščito,

— materialna obveznost in

— ukrepi za varnost tajnosti ljudske obrambe.

**Vojaška obveznost** menim, da je toliko poznana, da ni potrebe za pojasnilo.

**Obveznost pouka za obrambo in zaščito.** Menim, da je tukaj potrebno poudariti obveznost pouka predvsem za nerazporejeno ljudstvo in pripadnike civilne zaščite. Sicer je ta del obveznosti delno poznana skozi dosedanja predavanja, ki so bila organizirana v letošnjem letu. Vendar bi rad poudaril, da nekateri občani, ki so bili obvezni, stvari niso vzeli resno. Obrambno vzgojo bi morali vsi čimprej sprejeti kot potrebo, ne pa kot zakonsko obvezo.

**Delovno obveznost** opravljajo občani na dva načina:

1. z izpolnjevanjem nalog delovnih in drugih organiza-



# dnikovo mizo — razgovor za urednikovo mizo

Vsak naš občan se je dolžan upirati sovražniku, boriti se mora za svobodo, da obrzri naš samoupravni politični sistem. Naše priprave izhajajo iz tega. Po ustavi moramo v vsaki delovni organizaciji, krajevni skupnosti imeti izdelane vojne in civilne načrte. Ti načrti morajo absolutno zagotoviti kadrovske rešitve v delovni organizaciji, krajevni skupnosti in vse ostale nadaljne naloge v pogojih okupacije. Menim, da je tov. Jereb imel prav, ko je rekel, da mora vsak občan, predvsem vojni obveznik imeti točen razpored. Vsi vodilni in odgovorni delavci v podjetju morajo vzeti obrambo kot sestavni del svojih stalnih nalog. Čimbolj bomo pripravljene, tem manjša bo nevarnost napada. Civilni zaščiti bi morali nameniti več pozornosti. Nimamo priprav za reševanje ljudi iz velikih stolpnih. Civilna zaščita ima svoje naloge tudi v vojni. Naloga civilne zaščite je, da rešuje ljudi in jim pomaga. Zato bi ji morali v bodoče posvečati veliko pozornost in skrb.

## Nejko Podobnik:

Ko ste govorili o odgovornosti vodilnih, ali torej menite, da bi opravila v zvezi z narodno obrambo morala biti vključena v sistematizacijo?

## Nikola Dopudja:

V delovnih organizacijah bi morali imeti ustrezne interne predpise. Nekatere delovne organizacije formirajo svoje enote teritorialne zaščite. Vodilni kadri v podjetju morajo posvečati skrb urejanju in opremljenosti. Sedaj imamo organizacijo v mirnem času. Na to mesto morajo biti predvideni dobri kadri. To je osnovna naloga vseh, ki vrše priprave. Po novem zakonu se bo v delovni organizaciji formiral odbor za družbeno samozaščito in narodno obrambo. Krajevno skupnost smatramo za bazo vseh priprav, kjer bomo vršili celotno preskrbo in dali največji odpor. V Zürichu je koordinacija dobra.

## 4. vprašanje

Poleg splošnega ljudskega odpora je mnogo problemov tudi na področju družbene samozaščite.

Kako vi razumete ustavna načela in kaj smo konkretno že napravili v naši občini na tem področju?

## Stane Pečar:

Skupščina SR Slovenije je v začetku tega leta razpravljala o družbeni samozaščiti in je ocenila, da DS njena razredna, politična, ekonomska, predvsem pa humanistična narava ni več samo ideja, ustavna kategorija, ampak, da se že čuti kot novo ozračje, ki prispeva k naši skupni večji učinkovitosti v boju proti protidružbenim, sovražnim pojavom. Ocenila

je, da se je proces njenega uresničevanja začel na široki fronti, da pa je njegov nadaljni tempo odvisen predvsem od organizirane akcije SZDL in drugih družbenopolitičnih organizacij ter od dejavnosti komunistov v njih in na vseh področjih družbe ter družbenoekonomskih in političnih odnosov. Teoretično ni več sporno oz. ni več nerešeno vprašanje, ali je treba DS razumeti kot stalni, dolgoročni proces podružbljanja odgovornosti za varnost družbenega sistema in človeka v njem.

Bistveno je, da sedaj hitreje omogočimo, da se delovni ljudje v vseh oblikah svojega organiziranja in dela usposabljaajo za opravljanje teh nalog, ne da bi čakali na ukrepe in postopke državnih organov. Sistem DS ima še posebno v naših razmerah, ko izvajamo pomembne revolucionarne premike v naših družbenih odnosih, pri tem pa smo odprti v svet, velik politični in praktični pomen. To je pravzaprav pogoj za naše nadaljnje odpiranje v svet pogoj bitke za nadaljnje uveljavljanje politike neuvrščenosti, če upoštevamo prizadevanja določenih krogov v svetu, pa tudi pri nas doma, da bi nam to preprečili. Ne obstoja več dilema glede tega ali je sistem DS učinkovitejši sistem, sistem, ki je sposoben postaviti se po robu vsem pritiskom in različnim vplivom. Ta osnovna zakonitost velja tudi za notranja gibanja. Proti negativnim pojavom v družbi se ni mogoče boriti le s kopičenjem poklicnih varnostnih organov ali le z administrativnimi ukrepi, četudi jih ne gre podcenjevati. Tudi najbolj razvejan aparat ne more nadomestiti akcije organiziranih in zavestnih množic, ki so pripravljene varovati skupni družbeni interes pred vsemi oblikami napadov ali zlorab. Gre za sociološki proces spajanja človeka in njegove varnosti, za proces, ki je podoben procesom na drugih področjih. Na osnovi splošnih načel je nujno začeti boj za to, da bo vsaka organizacija združenega dela ali krajevna skupnost oblikovala ne samo organ za DS, marveč celovit sistem sarnozasčitnih ukrepov, da bo izdelala svoje metode in kriterije o tem, kaj je treba varovati, kako s kakšnimi silami, itd. Pravno in samoupravno normativno urejanje te problematike je pomembno, toda samo na sebi in samo od sebe še ne rešuje stvari. Danes ni več dovolj samo poudarjati, da so nosilci DS delovni ljudje v svojih skupnostih, marveč moramo praktično pokazati, kako lahko to svojo ustavno pravico uresničujemo v praksi. DS moramo vključevati v samoupravno dogovarjanje in odločanje o vseh vprašanjih, ne smemo je obravnavati kot nekaj posebnega.



## In kakšno je stanje v naši občini?

— Pri Občinski konferenci SZDL deluje koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito — njegova vloga je predvsem v politični koordinaciji.

— ANALIZA je pokazala, da stanje DS v občini ni zadovoljivo. Nekaj več so po teh vprašanjih naredili v posameznih delovnih organizacijah, nekaterih družbenopolitičnih organizacijah, skoraj nič pa v SIS, zavodih na področju kulture in prosvete ter v KS.

— Ta dogovor obvezuje nosilce DS, da se organizirajo tako, da bodo sposobni uresničevati naloge, ki izhajajo iz ustave in tega dogovora, okvirno so opredeljene tudi naloge posameznih nosilcev DS.

— Občan in delovni človek še vedno nista postala nosilca varnosti in zaščite ker je naš cilj, če želimo dosledno uresničevati ustavno načelo, da je DS pravica in dolžnost slehernega našega občana.

— Ni zajeta množičnost — ni koordiniranega dela. Pogosto se istoveti družbena samozaščita s splošnim ljudskim odporom in civilno zaščito. Ločiti namreč moramo, da koncepcija splošnega ljudskega odpora pomeni obrambo pred oboroženim napadom od zunaj, koncepcija družbene samozaščite pa je obramba od vsakršnega napada od znotraj. Obe koncepciji pa imata za cilj, da varujeta družbo pred vsakršnim napadom, zagotavljata torej celotno varnost naše družbe. Zato morata postati neločljivi del našega varnostnega sistema.

— V delovnih organizacijah imajo v večini primerov urejena posamezna področja, predvsem požarno varstvo, fizično zavarovanje premoženja in ponekod tudi samo-

upravno delavsko kontrolo — v nobeni delovni organizaciji pa nimajo rešenega celotnega kompleksa varnostnih oz. zaščitnih ukrepov, pa tudi akcije oz. dejavnosti niso med seboj povezane oz. koordinirane.

— Se zlasti je kritično stanje pri podvzemanju zaščitnih ukrepov na področju sprejemanja in sodelovanja s tujci.

— Nič boljše pa ni stanje glede varovanja tajnosti podatkov.

— Samoupravna delavska kontrola ni došla svojega bistva in se ukvarja predvsem s problemi, ki jih že tako morajo obravnavati drugi organi (disciplinski, inšpekcijski, samoupravni itd.), ne spušča pa se v to, kakšne pogodbe se sklepajo, za kakšne investicije se odločajo podjetja, kako se uresničujejo sklepi samoupravnih organov, kako se izvaja stabilizacijske ukrepe, kako se deli dohodek, kdo odhaja poslovno v tujino, kako se deli stanovanja in kredite itd. — ti organi tudi nimajo zadostne podpore pri DPO, samoupravnih in strokovnih organi, pa tudi pre malo so usposobljeni za opravljanje tako pomembnih zadev.

## In kakšni so sklepi koordinacijskega odbora?

— poskrbeti za formiranje organov

— poskrbeti za sprejem aktov

— strokovno usposabljanje organe za DS

— osveščanje delovnih ljudi in občanov

— informiranje o varnostni situaciji

— koordiniranje dela, analiranje

## Nejko Podobnik:

Ali bi morda ob tem še nekoliko razložili pojem moralno-politične kvalitete. Ta zadeva je pogosto zelo sporna.

## Stane Pečar:

Tukaj ne gre za partijsko knjižico. Moralno-politične kvalitete ima tisti, ki je predan naši stvari, socializmu, zna ustvarjalno delati z ljudmi, predvsem z delavci. Teh vrtiln nima samo tisti, ki ima knjižico.

## 5. vprašanje

Delate na odgovornem delovnem mestu, kjer se vsak dan srečujete z mnogimi problemi, ki sodijo na področje družbene samozaščite v tovarni.

Kakšni so najbolj pogosti problemi (prihod tujcev, parkiranje, izhodi itd.) in kaj predlagate za njihovo boljše ureditev?

## Zivadin Disić:

Na tem delovnem mestu sem od leta 1951. Najbolj pogosto naletim na nedisciplino in to predvsem pri mladih ljudeh, ki so eno ali dve leti v službi. Nekaj smo že uredili, vendar ni še tako kot bi moralo biti. Direktorji so se menjali, sedaj imamo novega, ta nam je dal podporo. S tujci so veliki problemi. Nekateri poslovni ljudje prdejo v podjetje s poslovnim namenom, drugi pa imajo spet druge namene.

Tujca moramo peljati v pisarno, kamor je namenjen. Vendar med tem časom vartarnica ostaja prazna. En sam vratar ne more vsega sam napraviti. Menim, da bi morali pristojni nekaj ukrepati. Poslovni ljudje naj ne bi hodili po pisarnah, ampak bi morali zanje imeti poseben prostor. Kako bi to uredili, to je problem.

Največji problem pri nas pa je parkirni prostor. Vsaka sodobna tovarna bi morala imeti parkirni prostor izven

(Nadaljevanje na 8. str.)



# razgovor za urednikovo mizo — razgovor za ure

(Nadaljevanje s 7. str.)

zgradbe. Ko pride tujec v tovarno, ne vemo, kaj pripelje v avtomobilu.

Naši avtomobili parkirajo poleg stavbe. Mi imamo sode vsepovsod, v njih pa so vnetljive tekočine. Pri nas se bo enkrat naredila nesreča. Zato je res potrebno, da se uredi parkirišče zunaj tovarniških prostorov.

Pri nas imamo sedaj dva vratarja in dva čuvaja. To pa je premalo, da bi lahko vodili kontrolo. Vratar je v svoji pisarni, ne ve pa, kaj se dela za ograjo.

**Nejko Podobnik:**

Ali predlagate še enega vratarja oz. čuvaja,

**Zivadin Disić:**

Nemogoče je, da bi s toliko osebami, kot jih je sedaj opravili natančno kontrolo. Nujno bi potrebovali dva človeka na glavnem vhodu in še enega stražarja.

**Ludvik Jesenovec:**

Delam tudi kontrolo nad delom vratarjev in stražarjev. Že nekaj let občutim, da je pri nas nujno potrebno urediti parkirni prostor zunaj tovarne. To je osnovno. S tem povečanjem, ki se predvideva (graditev hale), se bo povečala površina za okrog 6.000 kv. m.

Ze sedaj smo opazili, da služba zavarovanja ne more s toliko ljudmi, kot jih ima, opravljati delo tako kot bi morala. Večkrat sem šel takrat, ko so prihajali tujci k vratarju, tako, da je vratar lahko šel s tujcem. To vprašanje bi morali rešiti. Vratarška služba se mora podvojiti, ravno tako tudi stražarska služba. Če bomo, ko bo dograjena nova hala, dobili prostor za skladišča znotraj tovarne, bo v redu. Če ga pa ne bomo in bo ostalo tako kot je sedaj, pa ne vidim rešitve. Obšel sem naša skladišča. V nekaterih primerih je zavarovanje dobro, v mnogih pa lahko prideš v skladišče brez vsakega orodja. Res so to materiali, ki niso toliko pomembni za krajo, vendar so družbena imovina.

Kar zadeva tujce se mi zdi, da se preveč sprehajajo po našem podjetju. To opažam tudi v popoldanskem času, ko v podjetju ni naših ljudi. Res ne veš, kaj je tujcev namen. Lahko je dober, ne smemo pa misliti, da je vse dobro, kar vidimo. Ze večkrat sem podaril, da naši vodilni ljudje premalo gledajo na to zadevo.

Nabavil sem še enega psa, pa so nekateri govorili, da to ni potrebno. Dostikrat opazim, da so mreže pretrgane. Seveda pa ne more stražar od 10. do 6. ure zjutraj stati pri mreži in čakati, kdaj se bo kdo pojavil. O tem se premalo misli.

**Julij Strlič:**

Vsi stražarji nas ne bodo rešili, če ne bomo začeli pri zavesti. Ne moremo postaviti toliko stražarjev. Ta problem se pojavlja povsod. Kako bo šel nekdo braniti domovino, če nima zavesti? Če nekdo 10-krat rajši poslušajo radio Trst in glas Ameriko in bere tuje časopise. Dokler ne bomo imeli zavesti je zastoj govornosti in sprejemati zakone o samozaščiti.

Iti moramo daleč od tega, da gledamo v vsakem človeku sovražnika. Če bomo šli od tega, potem je vsak tak postopek koristen. Če pa ne bomo izhajali iz zavesti, je vse zaman. Vse stvari so naše, last širše družbene skupnosti, so jugoslovanske. Če bomo to razumeli, potem bomo znali braniti domovino in vedeli, kje je naše mesto v samozaščiti, vedeli bomo kakšna škoda se dela tukaj in kakšna tam. Občutek do družbe je moralno-politična neoporečnost. Ni stvar v tem, kdo gre v cerkev in kdo ne, važno je to, kaj kdo čuti.

**Stane Pečar:**

Stanja res ne bomo rešili s čuvaji in psi. Bistvo je v tem, da je potrebno osvestiti ljudi kaj je njihovo in kaj ne.

Parkirni prostor — tu so res možnosti za odvažanje avtomobilov, lahko nekdo pripelje peklenski stroj in podobno. Gledati je treba, da se parkirni prostor čimprej uredi. Način sprejemanja tujcev — verjetno ni odgovarjajoč. Vratar res ne more zapustiti prostora.

**Nejko Podobnik:**

In kaj menite o današnjem razgovoru?

**Stane Pečar:**

Ta razgovor ima lahko pozitivne rezultate. V bodoče bi bilo dobro, če bi k takemu razgovoru pritegnili vse vodilne delavce v podjetju — pred-



sednika sindikata, predsednika skupnega delavskega sveta, sekretarja ZK. Prav ti so tisti, ki so poklicani in zmeraj dolžni, da v podjetju rešujejo te stvari. Pozdravljamo, da ste izbrali to temo, saj je to

prva delovna organizacija, ki je izbrala to področje.

Kar zadeva informiranje o varnosti in zakonitosti je tukaj oddelek milice, ki sestavlja občasna in letna poročila. Ti so dolžni, da informirajo občane, obliko pa si morate sami izbrati.

**Nikola Dopudja:**

Se nekaj o vzgoji prebivalstva. S področja ljudske obrambe, so po novem zakonu o ljudski obrambi odbori odgovorni, da organizirajo predavanja. Mogoče bi bilo dobro, da bi v podjetju imeli odbor za ljudsko obrambo, ki bi organiziral usposabljanje delavcev na tem področju.

Odgovornost za vse priprave gre od vrha. Direktor je po zakonu odgovoren za priprave.

**Ludvik Jesenovec**

Za mlade, ki prihajajo v podjetje občasno organiziramo uvajalni seminar. V ta se-

minar je vključena tudi narodna obramba. Tega verjetno ne bomo opustili, ampak, bomo še bolj okrepili. Danes ne moremo brez ljudske obrambe voditi podjetja ljudi je potrebno seznaniti. Tudi pripravniki vedno spoznajo to področje.

**Pripis uredništva:**

Torej razgovor je načet. Načela so jasna. Treba je delati, se usposablјati. Skladno.

Imamo še druge organe, zlasti pri krajevni skupnosti, katerih skrb je splošni ljudski odpor, civilna zaščita ali družbena samozaščita.

Računamo, da bo ta razgovor pospešil načrtovanje, delo, zlasti pa osvestil vse nas, da bomo sodelovali.

**ZLASTI PA Z ZAVESTJO POTREBE!**

## Samoupravna kronika

### 29. 6. Skupni delavski svet:

**Sklepi:**

1. Stimulacija (obračun po delovnih enotah) se bo obračunavala vsake tri mesece do konca leta.

2. V letošnjem letu se bo upoštevalo samo polovico stimulacije npr. namesto 10% samo 5%, kajti določila teh členov niso bila prej preverjena. Poleg tega pa osebnih dohodki ne morejo hitreje naraščati kakor celotni dohodek.

3. 70. člen se pri obračunu ne bo upošteval, kajti znižanje oz. zvišanje stroškov ni povsem odvisno od vodij oddelkov in mojstrov.

4. 71. in 78. člen: vsi delavci, ki so navedeni v določitih teh členov, so že dobili izplačan poprečen preseg norm vseh oddelkov, zato ta dodatna stimulacija ne bi bila upravičena.

5. Oddelkom, ki imajo negativno udeležbo, se ta udeležba ne bo upoštevala. Tudi v tem primeru je vprašanje, kolikor bi lahko delavci vplivali na znižanje stroškov, oziroma koliko so plani stroškov realni.

Vsi ti sklepi veljajo za letošnje leto, za drugo leto je potreben popravek plana.

6. Sprejme se Samoupravni sporazum o temeljih planov za obdobje 1976—1980. Tu je zajeto 6 samoupravnih sporazumov, ki tvorijo en del. Drugi del pa tvorijo še samo upravni sporazumi, ki zadevajo ostale interesne skupnosti. Za podpisovanje sporazumov se pooblašča Vinko Bogataj, predsednik delavskega sveta.

7. Skupni delavski svet se obvezuje, da bodo do konca leta oziroma do nove organizacije spremenjeni vsi samoupravni akti, ki niso v skladu z družbenim dogovorom.

8. Ker obsega akcija posojila za ceste dva dela

— da delavci v DO dajo posojilo,

— da delovne organizacije dajo posojilo,

je bil sprejet sklep, da naša delovna organizacija da za te namene 1% od dohodka leta 1976 in 1977, torej vsako leto 0,50%.

9. Odobri se nakup osnovnih sredstev:

— za prodajo dve pisalni mizi

— za kadrovsko službo 1 pisalni stroj

10. V Kranjski gori se odpre nova poizkusna trgovina, ki bo izrazito propagandno-prodajnega značaja in bo ekspozitura jeseniške. Odprta bo samo v glavni sezoni — špurni program, s tem pa odpadke propagandna vitrina.

11. DS sprejme sklep, da damo v časopis javni razpis za štiri vodilna delovna mesta, ki so v novi organizaciji predvidena.

12. Sprejme se samoupravni sporazum o posebnih pogojih za razporejanje strokovnih delavcev na delo v poslovne enote v tujini.

13. Sprejme se predlog podaljšane samoupravnega sporazuma za financiranje razvoja komunalne dejavnosti do leta 1980 in podaljšanje samoupravnega sporazuma za TV pretvornik od 1. 7. 1976—30. 6. 1977 in ta predlog posreduje na zboru delovnih ljudi.

14. Sprejme se predlog delovnega časa za delo med kolektivnim dopustom:

— Obrat Gorenja vas in Col delala normalno, do 14. julija,

— vsi ostali proizvodni oddelki bodo podaljšali delo za tri dni do 16. julija,

— težka izdelava dela zaradi izpolnitve rokov do 22. julija,

— v Alplastu pa na nekaterih strojih ves dopust.

15. Potrdijo se sklepi odbora za izobraževanje o razde-

litvi štipendij in skrajšanju pripravniške prakse nekaterim pripravnikom, ki že opravljajo samostojna dela.

16. Potrdi se sklep zbora delavcev, da vsak član prispeva po 5 din mesečno za delo godbeno-pevskega društva.

**Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu je imel v obdobju od 15. 6. do 15. 7. 1976 2 redni seji in 1 izredno sejo. Na 5. redni seji dne 2. 7. 1976 je sklenil o sledečih zadevah: na delovno mesto vhodna kontrola v RCA je sprejel Heleno Ovsenk, delovno mesto skladiščnika forniture se ponovno objavi po kolektivnem dopustu, na delovno mesto kuharice se razporedi Matilda More, kot pomožna kuharica Vera Demšar. Odbor je pregledal tudi odpovedi, vložene v obdobju od prejšnjih seji ter vložene prošnje za delo ter jih ustrezno rešil. Sklenil je, da se objavi delovno mesto tehnolog za razvoj težeke obutve in delovno mesto pleskarja. Sprejet je bil sklep, da se sprejmejo v delovno razmerje vsi kandidati, ki so zaključili poklicno čevljarško šolo, oziroma druge šole in so bili štipendisti ALPINE ali pa so imeli sklenjeno učno pogodbo.**

**Na 1. izredni seji dne 9. 7. 1976 je odbor imenoval za namestnika predsednika Vinka Kopača. V nadaljni razpravi je odbor odločil o prenehanju dela Cvetu Grudnu na podlagi njegove odpovedi ter istočasno sklenil, da se delovno mesto mojstra v pri-krojevalnici takoj objavi. Odbor je odločil, da se zaradi razporeditve delavke na drugo delovno mesto objavi prosto delovno mesto knjigovodja oddelka 512.**

**Dne 15. 7. 1976 je bila 6. redna seja odbora za medse-**

(Nadaljevanje na 9. str.)





čeli s podobnim sistemom financiranja dejavnosti, kot je samoprispevek. Pomembno je bilo tudi, da so se opomogla tudi druga podjetja, zlasti Eta v Cerknem.

V tej tovarni je tovariš Dolenc nadaljeval strokovno delo po preteku pred-sredniškega mandata. Bil je projektant in nadzor-nik gradenj. V okviru Pro-jektivnega ateljeja Idrija je to še danes.

Zlasti ga zanimajo grad-nje, ki omogočajo boljše, sodobnejše delo na kmeti-jah. Silosi so njegova spe-cialiteta.

V prijetnem razgovoru mine ura. Iz vsake be-sede diha želja poma-gati posebno malemu,



skromnemu človeku. Pri-zadeto pove, da je krajev-nim skupnostim res davo vedno več pristočnosti, to-da denar, sredstva, to pa še zdaleč ni rešeno...

»Kar zadeva pa žirovsko krajevno skupnost, na tr-dim, da ste mnogo izgubi-li s petnajsetno praznino, ki so jo izpolnjevale kveč-jemu razprtije. Prihod-nost je v slogi in upam, da ste jo zmožni doseči.«

Res, upam, da zmore-mo. Zadnje čase se zade-ve obračajo na bolje. Pov-sod akcije. Ljudi ni strah



ne dela, ne stroškov, da le vidijo, da je pametno naloženo.

Vprašam še po konjič-kih.

»Ja, res sem to malo preveč opustil, pa vendar-le, tu in tam malo ribarje-nja ali pa smučarije, si pa še privoščim.«

Tekst: Neško Podobnik  
Foto: Franc Jesenko

## Kadrovske novice

O bistvenih kadrovskih no-vicah v preteklem mesecu skoraj ne moremo govoriti. V tem obdobju je nastopil delo v obratu Žiri samo Branko Justin, ki je zaklju-čil čevljarsko šolo. V obratu v Gorenji vasi in na Colu ni bilo primerov novih zaposli-tev. V prodajni mreži sta na-stopila dva delavca, vendar samo za določen čas, za me-sec junij, zaradi pomoči v določeni prodajalni.

Nekaj več je bilo v tem ča-su primerov prenehanja de-lovnega razmerja. V obratu v Zireh so prenehali z delom: Marija Mlinar (468), Silva Zu-pančič, Marija Kavčič (1478) Milan Kavčič, obratni meha-nik in Ciril Erznožnik, dela-vec v skladišču. V obratu Go-

renja vas je prenehala z de-lom Marija Klemenčič. Iz ob-rata Ziri je bila v obrat Go-renja vas premeščena Darin-ka Podobnik.

V prvem polletju letošnje-ga leta se je sicer zaposlilo v naši delovni organizaciji na novo 42 delavcev. Delovno razmerje pa je prenehalo 39 delavcev. Dejansko povečan-je števila zaposlenih je torej le za 3 delavce. V posameznih obratih pa je stanje nasled-nje: v obratu Ziri je število zaposlenih v I. polletju pora-slo za 5 delavcev, v obratu Gorenja vas se je zmanjšalo za 3, v obratu na Colu za 1 delavko, prodajna mreža pa je povečala število zaposlenih za dve delavca.

A. F.

Mariji Polenšek, Darin-ki Podobnik, Anuški Star-man in Tonetu Kavčiču ob vstopu na novo živ-ljenjsko pot iskreno če-stitamo!

MARIJI KLEMENCIC iz obrata Gorenja vas že-limo ob odhodu v pokoj čimboljše zdravje in do-bro počutje.

## Zahvala

Naš kraj se že vrsto let ponaša z uspešnim delova-njem godbeno-pevskega društva, ki v sestavi pihalnega orkestra in našega pevskega zbora deluje pod pokrovi-teljstvom Alpine. Zahvaljujoč se vsestranski podpori našega kolektiva so godbeniki, kakor tudi pevci s svo-jimi nastopi ponesli ime našega kraja in delovne orga-nizacije preko občinske in celo preko državne meje.

Ze dalj časa pa se je kazalo, da kljub dokaj izdatni podpori, ki jo je naš kolektiv temu društvu dajal z od-merjenimi sredstvi, delovanje društva ne bi moglo obstajati v sedanjem obsegu. Ob tej ugotovitvi pa je naše samoupravno vodstvo in tudi širši kolektiv ponov-no pokazal vsestransko razumevanje in s sklepom o povišanju prispevka članov naše delovne organizacije zagotovil nadaljnjo plodno dejavnost društva.

Članj društva se čutimo dolžne, da za to podporo izrekamo najpristrčnejšo zahvalo. Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da naši delovni ljudje ne jemljejo za me-rilo razvitosti kraja le urejenih komunalnih naprav in temu podobnega, marveč prištevajo k razvitosti tudi kulturno dejavnost.

Godbeno pevsko društvo ALPINA Ziri

## Samoupravna kronika

(Nadaljevanje z 8. str.)

bojna razmerja delavcev v združenem delu. Odbor je ob-ravnaval prijave na objavljene delovna mesta in odločil: na delovno mesto tehnologa za razvoj težke obutve se raz-poredi Martina Gregorač, na delovno mesto pleskarja Ma-tjaž Zakelj, sklepal o razpo-reditvi delavk na administra-tivna delovna mesta (admini-strator, obračun OD) v pri-meru, ko se delovno mesto izprazni ali pa je potrebno nadomestiti delavko v času daljše odsotnosti. Za moj-stra v prikrojevalnici je raz-poredil Draga Pisanca in od-ločil, da se delovno mesto

knjigovodja ponovno objavi. Na podlagi sklepa skupnega DS, da se pripravnikom Olgi Pintar, dipl. psihologinji, Sreč-ku Erznožniku — ekonomis-tu, Zdenku Bekšu in Ivici Erznožnik — čevljarskima te-hnikoma, Anuški Starman — administrativnemu tehniku in Andreji Cadež — ekonom-skemu tehniku, zaključni pri-pravništvo, odločil o razpo-reditvi navedenih delavcev na ustrezna delovna mesta. Od-bor je pregledal odpovedi delavcev za prenehanje delov-nega razmerja ter prošnje za zaposlitev vložene v obdobju od 2. do 15. 7. ter o njih ustrezno odločil.

Kličejo ga pred šesto, da ga sploh dobijo, so mi po-vedali doma, ko sem iskal našega rojaka, žirovca od leta 1929 — Janeza Dolenc-a.

Ze med vojno je bil družbeno aktiven, saj je bil mladinski sekretar, s čimer je nadaljeval tuži nekaj let po vojni. Postal je vajenec. Iz tistih let se spominja gradnje Alpine, saj je sam sodeloval. Za tiste čase so gradbinci do-segli rekord, saj so stavbo izgotovili v štirinajstih me-secih, kar še danes ne bi delalo sramote mnogim gradbenim podjetjem.

Po vajeniški šoli so predpostavljeni ugotovili, da ima Janez glavo na pravem mestu, pa so ga poslali naprej v šole, tako da je gradbeno srednjo šolo končal leta 1952.

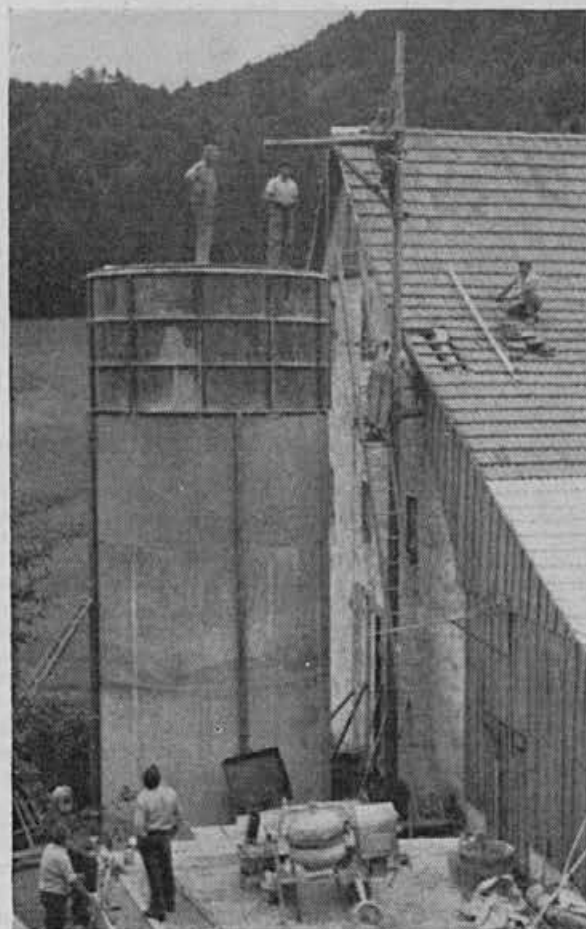
Po vojaščini, kjer je bil v oficirski šoli, se je zapo-

slil v Kranju v gradbeni operativi. Opravil je še vse potrebne strokovne izpite, da je lahko prišel za vsa-ko delo.

Cisto slučajno so Idrij-čani leta 1957 zelo iskali gradbene strokovnjake. Pognal je korenine tu in bil od leta 1957 do 1963 tehnični direktor GP Zid-grad v Idriji.

Tedaj je postal pred-se-dnik občine Idrija. Po mne-nju mnogih je bilo to ob-dobje zelo cvetoče, kar za-veda gospodarsko rast in urejevanje življenjskih razmer.

»Veš,« pravi, »uspelo nam je, da smo dosegli sprejem zakona o oprosti-tvi davčin visokogorskim kmetijam, kar je nedvo-mno vsaj deloma zausta-vilo odhod mladih v me-sta.« Med uspehe tistega obdobja lahko štejemo, da smo v Idriji že takrat za-



Siloski so njegova specialiteta...



# Kako je prišlo do ustanovitve Alpine

Na željo uredništva tega lista in nekaterih tovarišev, sem se odločil, da napišem spomine, kako je bila ustanovljena tovarna Alpina.

V glasilu Delo-življenje, letnik 9, št. 8 pod naslovom »Prelom« je bilo o tem že precej napisano, navajam pa še nekatere misli in dejstva, kako je ideja o združitvi čevljarjev v eno gospodarsko podjetje časovno dozorevala.

Moram se povrniti v preteklost in na kratko analizirati ta razvoj.

Ze leta 1907 je bilo čutili potrebo po organiziranem gospodarjenju in nastopu na trgu. Tako, da je na pobudo sorazmerno majhnega števila samostojnih čevljarjskih mojstrov bila ustanovljena prva čevljarjsko gospodarska zadruga. Ta zadruga je bila šola za številne delavce, od katerih so nekateri postali mojstri in začeli samostojno opravljati čevljarjsko obrt že pred prvo svetovno vojno. Močno pa se je razširilo čevljarstvo po prvi svetovni vojni, saj je bilo v razdobju 1920—1930 registriranih pri združenju obrtnikov več kot 60 čevljarjskih mojstrov oz. podjetij. Ekonomska nujnost, pogojena s splošno gospodarsko krizo, ki je zajela svet, je bila neposredni povod in je prisilila male obrtnike in mlade delavce, da so se začeli združevati, nekateri pa so šli iskat zaslužek v druge kraje. Tako je bila spomladi l. 1931. ustanovljena druga čevljarjska zadruga, pod imenom »Postolarska zadruga«. Isto leto pa še delniška družba »Sora«. Leta 1934. Cizmarska zadruga.

Leta 1936 je začela obratovati reorganizirana čevljarjska gospodarska zadruga pod imenom Čevljarjska delavnica. Čeprav je gospodarska kriza hudo posegla v razvoj naših čevljarjev, zaradi političnih

razprtij, ni moglo priti do enotnosti. Skoraj vsa podjetja so se borila z gospodarskimi težavami, zato smo bili kljub združevanju še vedno razdrobljeni in na trgu malo pomembni.

V teh letih se je začelo močnejše sindikalno gibanje, delavci so zahtevali boljše plače in delovne pogoje. Posebno pa so se vznemirjali, ker so zasebniki kot združniči vlagali dobiček v zemljo in tako postajali na pol kmetije.



Ko se je približevala druga svetovna vojna, se je gospodarska situacija izboljšala, a ne za dolgo. Vojna je prišla z vsemi grozotami in naš kraj do skrajnosti izčrpala.

Vojna, osvobodilni boj in revolucija so v marsičem prinesli nova spoznanja in spremenili miselnost naših ljudi. Zavedali so se, da je le s široko mobilizacijo vseh socialističnih sil mogoče graditi prihodnost, likvidacijo strankarskih in drobnolastniških razprtij, ki so bile ovira vsa kemu napredku. Po vojni pa so nam bili dani pogoji, da čevljarstvo v Zireh na novo organiziramo, dosežemo enotnost in zgradimo tovarno, čeprav materialnih pogojev še

zdaleč ni bilo, vendar je bilo to v naših mislih.

Na poziv osvobodilne fronte, da se takoj prične z obnovo gospodarstva, smo se zbrali na posvet tudi čevljarji. Predlog, da se združijo vsi v eno podjetje, so v večini odobraval, delavci združnički in mali obrtniki, po večkratnih razgovorih smo pričali tudi močnejše in dosegli soglasje 10. 6. 1945 smo ustanovili pripravljalni odbor ter se dogovorili, da takoj pričnemo z delom, ime podjetja pa bo Čevljarna Ziri, zadruga z omejenim jamstvom. 30. 7. 1945 je bila ustanovna skupščina; sodelovalo je 84 članov ustanoviteljev. Izvoljen je bil upravni in nadzorni odbor. Tako je novo ustanovljeno podjetje polnopravno začelo. Člani zadruga so lahko postali vsi kvalificirani in polkvalificirani delavci in delavke čevljarjske stroke, ki so vplačali vpisnino 100 din in vpisali delež 2500 din, katerega je bilo treba plačati v desetih zaporednih obrokih. Nekateri so vpisali tudi posojilo (v naturi), kar smo obrestovali po bančni obrestni meri. Najeli in obnovili smo stare delavnice, usposobili stare stroje, kar je ostalo po vojni, in v enem letu zaposlili vse domače kvalificirane in polkvalificirane ljudi. Hudo so nas pestile finančne težave, ker je število zaposlenih iz dneva v dan naraščalo. Spomladi l. 1946 smo se kljub finančnim težavam odločili, da zgradimo stavbo, v kateri bi lahko delalo 400—500 delavcev. S tem smo prevzeli veliko odvezo, saj smo dvignili deleže od 2500 din na 20.000 takratnih din, ki naj bi se vplačevali prav tako v obrokih po 250 din mesečno. Priprave za gradnjo so bile v polnem teku, ko pa smo zaprosili za gradbeno dovoljenje, se je zataknilo, ker so



Prva novo zgrajena tovarna v Sloveniji po vojni

bile take gradnje v pristojnosti ministrstva za industrijo in rudarstvo. Zato je tja odšla tričlanska delegacija in pojasnila naše želje. Minister za industrijo in rudarstvo Franc Leskošek nas je prijazno sprejel, ko smo mu vse razložili je dejal: »Združnički, stopite v državni sektor in zgradili bomo tovarno, katere boste sami upravljali, zadruga vloga pa bomo v celoti izplačali. S tem predlogom smo seznanili vse člane kolek-

obratni kredit, proizvodnja in število zaposlenih se je naglo dvigalo, priprave za gradnjo so bile v polnem teku. Čevljarna Ziri ZZOJ je bila vpisana v državni register, podrejeni pa smo bili glavni direkciji za usnjarstvo Slovenije v Ljubljani. V aprilu je gradbeno podjetje Projekt iz Kranja začelo graditi tovarno, ki je dobila ime tovarna športnih čevljev Ziri. Kljub vsem težavam je bila stavba zgrajena in 15. avgusta 1948



Proizvodni proces v Alpini danes

tiva, ki so v večini za to. Zaradi nekaterih pomislekov višjega združnega foruma v Ljubljani o pravilnosti tega koraka smo z zadevo nekoliko počakali, da se je razčistilo. Ko smo stvar vsestransko pretehtali, smo ugotovili, da je prehod iz združnega v državni gospodarski sektor za nas in za napredek našega kraja, najboljša rešitev. Tako smo na izredni skupščini 11. januarja 1947 soglasno sklenili, da Čevljarna Ziri ZZOJ izstopi iz združnega in vstopi v državni gospodarski sektor.

Po tej, za Ziri važni odločitvi so se stvari v podjetju začele zelo hitro razvijati. Minister za industrijo in rudarstvo Franc Leskošek je dosledno izpolnil dano besedo. Ze naslednji mesec smo dobili

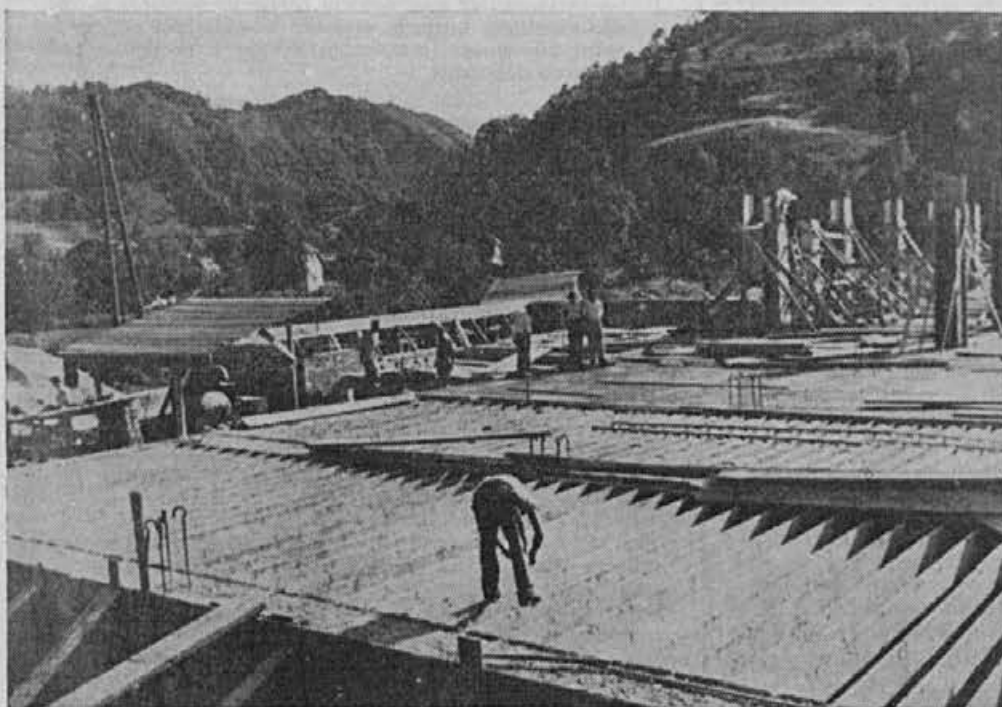
smo lahko začeli z delom v stavbi. Leta 1952 pa je bila tovarna športnih čevljev preimenovala v tovarno Alpina.

Ko smo ustanavljali to podjetje, nam je bilo gesto — združiti vse čevljarje v močan gospodarski sektor, da se čimprej izkopljemo iz revščine, ki nam jo je prizadejala vojna in da postanemo konkurenčni na domačem in tujem tržišču.

Vse to je Alpina v dobi svojega obstoja v veliki meri izpolnila; še več, vseskozi je dajala kraju in dolini živahen življenjski utrip, v mnogočem spremenila miselnost ljudi in podobo kraja.

Vsi, ki smo nekoč delali v tem podjetju pozorno spremljamo razvoj in se veselimo vseh uspehov.

Vinko GOVEKAR



Mnogo truda je bilo treba vložiti, da je bila zgrajena tovarna



## Rak na dojki

dr. Jurij LINDTNER

Med boleznimi, ki jih s skupnim imenom označujemo kot rakaste, je rak na dojki ena najpomembnejših. To pomembnost bolezni zasluži zaradi nekaterih neugodnih značilnosti:

Gre za vrsto raka, ki zelo pogosto, če ne celo najpogosteje, prizadeva ženske, ki so komaj dobro zakoračile v četrto desetletje življenja; zdravljenje raka na dojki je navadno dolgotrajno, neprijetno in — neredko brez uspeha; odkrivanje raka na dojki je v zgodnjem razvojnem obdobju boleznih težavno.

Rak na dojki vznikne iz celic žlez, namenjenih izdelavi mleka, ali pa iz celic izvodil, po katerih prispe mleko iz žleze. Razumljivo je, da tako zgodnjega dogajanja ne moremo opaziti kot z drobnogledom. Ščasoma pa moramo tako spremembo otipati, ker se bolno tkivo loči od zdravega po trdoti. Ni pa redko, da začne bolezen v več predelih v dojki ali v obeh dojkah hkrati. Zaradi enostavnosti sledimo poteku ene same rakaste zatrdine: s svojo rastjo uničuje zdravo tkivo dojke vraste v kožo, ki se vname ali celo razpade tako, da se na tem mestu pojavi rana. Po drugi strani pa se razraščajo rakavina tudi v steno prsnega koša in povzročijo, da se bolni organ povsem zraste s podlago.

Cepprav torej rak prej ali kasneje uniči dojko, v kateri je zrasel (ne pozabimo tega, kadar govorimo o kirurškem zdravljenju raka na dojki), pa je vendar bolezen bolj usodna zaradi neke druge lastnosti: celice rakavine lahko zapuste in tudi praviloma zapuščajo kraj, kjer so nastale, in se po mezigovčnem in krvnem obtoku selijo v pazdušne bezgavke in notranje organe. Na srečo ne najdemo vedno ugodnih tal za naselitev in rast, pogosto pa se to zgodi. Jasno je, da delovazaselila rakavina, slabi in nje organa, v katerega se je končno preneha. Kaj to pomeni pri kakem življenjsko potrebnem organu, ni treba posebej povedati.

Zdravljenje raka na dojki je odvisno od njegovega obsega in razsežnosti. Dokler sodimo, da je rak zajel le dojko in njeno najbližjo okolico v predel, bodisi da ga od-

stranimo, bodisi, da zavremo rast rakavine z obsevanjem z ionizirajočimi žarki. Pri tem velja načelo, da je kirurška odstranitev boleznih zanesljivejša kot pa njeno uničevanje in zaviranje z obsevanjem. Kadar pa najdemo znake razvoja v notranjih organih, takrat posvetimo vso pozornost zdravljenju zasevkov. Na rast rakavine vplivajo nekateri hormoni, izločki spolnih žlez. Vrsta zdravljenjskih postopkov temelji na tem spoznanju, pa naj gre pri tem za odstranitev žlez, kjer hormoni nastajajo, ali pa za preprosto vnašanje teh snovi v telo. Poleg tega so v zadnjih desetletjih našli vrsto kemičnih spojin, ki prav tako uničujejo rakaste celice, predvsem s preprečevanjem njihove delitve. Te snovi imenujemo citostatike. Seveda bi bila ta zdravila idealna, če bi prizadevala le rakaste celice, ne pa tudi zdravih. Tako pa se ta zdravila hitro spreveržejo v strup, če niso v večjih rokah.

Ves čas že besedujemo o zdravljenju. Kaj pa je z ozdravljenjem? Rak na dojki je zahrbtna bolezen in zato težko govorimo o ozdravljenju. Govorimo pa lahko o obdobju, ko je bolnica brez znakov boleznih, govorimo lahko o obdobju, ko sicer najdemo znake boleznih, vendar bolnici ne povzročajo težav in podobno. Ne izmikamo se



odgovoru o ozdravljenju, le pojasniti moramo, kaj ozdravljenje v našem primeru sploh pomeni. Zaradi enostavnosti odgovora recimo takole: če začnemo zdraviti bolnico z rakom na dojki v tako imenovanem zgodnjem stanju boleznih, lahko računamo, da jih bomo srečevali čez deset let brez znakov boleznih osmero od deseterice. Če pa začnemo zdraviti raka na dojki v napredovalnem stanju, ne moremo pričakovati, da bi sploh katera teh bolnic dočakala deset let.

Iz tega preprostega odgovora je moč razumeti, zakaj toliko in vedno znova govorimo o zgodnjem odkrivanju raka na dojki. Drugi vzrok ki imamo opraviti s skoraj nepregledno množico sprememb, pri katerih moramo ločiti nevarne od nenevarnih. Pri tem si moramo pomagati z nekaterimi medicinskimi ugotovitvami, da rak na dojki prizadeva določen del velikega zanimanja za zgodnje odkrivanje raka na dojki

pa je dejstvo, da je zgodnje odkrivanje te boleznih izredno težavno, kot je nasprotno zdravljenje take zgodaj odkrite boleznih razmeroma preprosto in — uspešno. Upoštevati moramo, da ni vsaka zatrdina v dojki rak, nasprotno, rak je vir neznatnega dela zatrdin, ki se pojavljajo v dojkah. Zato moramo omeniti sicer nenevarne zgotovitve žleznega tkiva dojke, kar učeno imenujemo mastopatije ali displazije. Te spremembe so odraz delovanja organov v notranjem izločanju, predvsem jajčnikov, skrivajo pa nevarnosti, da zaradi njih prezremo rakasto zatrdino. Upoštevati moramo še resnico, da nobena od danes znanih, enostavnih preiskovalnih metod, ki jih lahko na široko uporabljamo, ne more zanesljivo pojasniti, kakšna je narava zatrdine v dojki. Pred nedavnim je morda v javnosti zbudila take upe rentgenska preiskava dojke. Ta način preiskave je postal sicer eden od temeljnih preiskovalnih načinov dojke, za množično uporabo, kot je to primer pri fluorografiji, pa ni primeren.

Pri odkrivanju raka na dojki žensk pogosteje kot druge. Med značilnostmi tega dela žensk sodi starost, višja od 35 let; rak na dojki je pogostejši pri ženskah, ki niso nikoli rodile ali pa so prvič rodile po 30. letu starosti. Ženske, katerih mater ali sestro je prizadel rak na dojki, pogosteje zbole za to boleznijo.

**VAŠA KRI REŠUJE ŽIVLJENJE; SAMO KRI NADOMESTI KRI!**

Raka na dojki večinoma odkrijejo bolnice same. Žal pa jih več kot polovica pride pozno na zdravljenje. Ženske navadno vedo za spremembo v dojki mesece in mesece, ne gredo pa k zdravniku, misleč, da spremembi ne velja posvečati pozornosti, ali pa zato, ker prav dobro slutijo nevarnost, boje pa se izvedeti resnico. Očitno je, da moramo teh nekaj dejstev posredovati našemu prebivalstvu, predvsem pa seveda ženskam; prepričati jih moramo, da ni izgubljen čas, ki ga posvetijo mesečnemu pregledu lastnih dojke; prepričati jih moramo, da velja prepustiti zdravniškemu rokam vse spremembe v dojkah, pa naj gre za zatrdine, izcedek iz bradavic, »vnetja« v dojkah ali v koži dojke, ki v mesecu dni ne izginejo. Nedvomno pa je potrebno prepričati ženske, da je treba premagati strah pred trenutkom, ko bo morda resnica. Bolj ko bodo premagovale ta strah, manj bo resnica o raku na dojki neugodna in manj usodna.

## Krvodajalska akcija

Tudi letos je pri nas zelo uspela krvodajalska akcija. Od 344 prijavitelcev se jih je odzvalo 330, kri pa je darovalo 254 krvodajalcev. Mnogi med njimi so že prejeli odlikovanja za 5, 10, 15 in večkratno darovanje krvi.

Ti podatki nam znova potrjujejo, kolikšna je pripravljenost članov našega

kolektiva — na najplemenitejši način pomagati sočloveku.

Vsem, ki ste se odzvali tej akciji, se iskreno zahvaljujejo

samoupravni organi  
druženopolitične  
organizacije  
direktor in  
kadrovska služba

## Alpina u prvoj ligi

ZAGREB — Pod pokroviteljstvom Općinske konferencije SSRN Črnomerec, završeno je prvenstvo Zagreba u malom nogometu. Naslov prvaka osvojila je momčad »Vejin« koja je u susretu posljednjeg kola igrala neodlučeno 0:0 sa Grahorovom. Pobjedničkoj momčadi pripao je pehar pokrovitelja a od tvornice »Alpina — Ziri« prijel-

lazni pehar, dok su ostali nagradjeni prigodnim nagradama i diplomama.

Konačni poredak II. liga: 1. Pliva, 2. Marlboro, 3. Industromontaža, 4. Alpina — Ziri (ove četiri momčadi ulaze u I. ligu), 5. Borongaj — sjever, 6. TEI, 7. Franck, 8. Elektroservis, a iz lige ispadaju Srednješkolac, Plavi valjak, Na-Ma i Pepsi.

## Letos pokal skupnim službama

V nedeljo, 27. 6. 1976, je bilo sindikalno prvenstvo naše tovarne v malom nogometu. Tekmovanja so se udeležile ekipe proizvodnje, plastike in skupnih služb.

Prvo mesto in s tem prehodni pokal je osvojila ekipa skupnih služb, ki je premagala oba nasprotnika. Druga je bila ekipa plastike, tretja pa proizvodnja.

Letošnje prvenstvo je pod pokroviteljstvom sindikalne organizacije organizirala plastika, ličen pokal pa so izdelali orodjarji.

Tone ENIKO

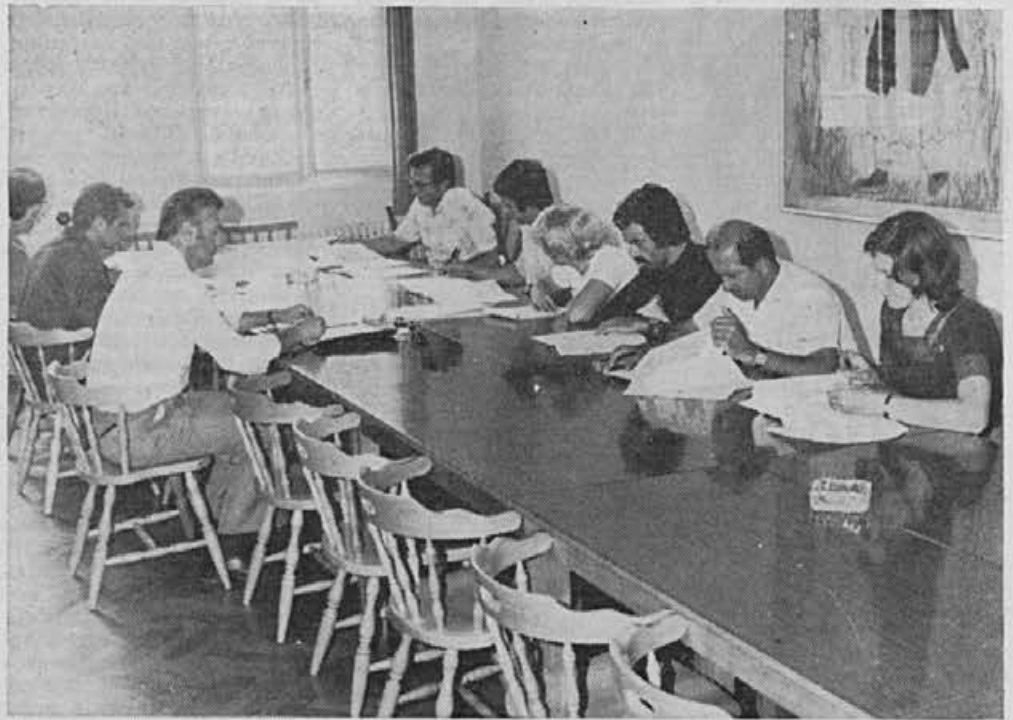


Ekípa skupnih služb v malom nogometu

**Dopisujte v Delo - življenje**



Nov TV pretvornik — nova pridobitev — upamo, da bo slika res lepša ...



Iniciativni odbor INDOK centra v polnem zamahu



Stroja ne maži med obratovanjem!

Gibajmo se, da bomo spretnejši!



Ne segaj z roko v nevarna območja stroja.



Rekreacijski center »JEZERA« je bil v hipu poln

»DELO ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE tovarne obutve Ziri, Stara vas 23 — n. sol. o., ki ima v svoji sestavi TOZD Proizvodnja obutve, TOZD Prodaja obutve in Delovno skupnost skupnih služb.

Ureja ga uredniški odbor:

Vladimir Pivk  
Alfonz Zajec  
Ivan Capuder  
Janez Smeh  
Martina Gregorač

Majda Jesenko — glavni urednik

Nejko Podobnik — odgovorni urednik

Izhaja mesečno. Naklada 1600 izvodov.

Fotografije: Franc Jesenko

Tisk: Gorenjski tisk, Kranj



KS se je spomnila najbolj delovnih pri gradnji igrišča